

THE AESTHETIC IN ART

Elena Oliviana Epurescu

Lecturer, PhD, Politehnica University of Bucharest

Abstract: Aesthetic education is the training - development of human personality through general values of beauty exists in nature, society, art. Aesthetic education is not reduced so arts education, whose quality is exploited in all possible pedagogical contexts and situations, especially in the educational process. The fundamental objective of aesthetic education aimed at training the consciousness aesthetic, theoretical and practical achievable. Education's lawsuit asks the object receiving, evaluating and setting values of beauty in nature, society and art. In all its existing environment, human personality has significant aesthetic manifestations involving the reception of aesthetic values, experience and their internalization, evaluation and even create them on different levels and stages of ambition and scope. Beauty in art, nature, society is a goal of aesthetic education. In turn, education, pulls itself beautiful. In this context, there is an art to learning and education, the main role is played by the teacher, based on a clearly defined educational scenario.

Keywords: education, aesthetic education, art, beauty, creation.

1. Delimitări conceptuale

Educația reprezintă obiectul de studiu specific pedagogiei (științelor pedagogice sau științelor educației) care vizează activitatea de formare-dezvoltare a personalității umane, realizabilă prin corelația educator – educat, într-un context deschis.

Datorită complexității, profunzimii și amplitudinii sale, educația este studiată și de alte științe socioumane înrudite cu pedagogia (filozofia, psihologia, sociologia, politologia, antropologia, etc) în centrul preocupărilor aflându-se permanent ființa umană.

Educația cuprinde, din această perspectivă, ansamblul influențelor și acțiunilor deliberate, conștiente, continue, sistematice, desfășurate în scopul modernizării și dezvoltării personalității umane.

Educația estetică este o componentă a acțiunii educaționale care urmărește educația prin și pentru frumosul din viață, societate, artă; reprezintă un proces de asimilare prin trăire a valorilor și de exprimare a mijloacelor artistice ale personalității.

Educația artistică se realizează prin arta cuvântului- literatură, arta sunetului-muzică, arta formelor-sculptură, arta culorilor- pictură, prin mișcare- balet, gimnastică; arta poate fi definită ca o formă a conștiinței sociale.

Cele mai complexe și mai adânci impresii estetice le produce arta (literatura, muzica, plastica, coregrafia, etc.).

De aceea, educația artistică reprezintă partea esențială a educației estetice.

Arta îl influențează profund pe om, îi trezește o gamă largă de sentimente și emoții, îl determină să reflecteze, să mediteze, îl îndeamnă la acțiune, îl umanizează pe om.

Frumosul se referă la acea însușire a obiectelor, fenomenelor, relațiilor dintre oameni și artă, a creațiilor umane de a produce o emoție estetică pozitivă.

Frumosul din artă, natură, societate reprezintă un deziderat al educației estetice.

Frumosul din artă este produsul creației omului care transfigurează realitatea cu o puternică notă afectivă.

Frumosul din natură reflectă legitățile obiectelor și fenomenelor uneori transformate prin intervenția omului.

Frumosul din viața socială îmbină esteticul cu eticul.

În concluzie, frumosul nu este nici pur obiectiv, nu poate exista fără om, nici pur subiectiv, nu poate exista fără natură, societate, un material din care să se constituie; este o valoare estetică rezultată din interacțiunea dintre subiectivitate și obiectivitate.

2. Dezideratele esteticului

Sarcinile sau dezideratele fac referire la:

- a. formarea atitudinii estetice
- b. dezvoltarea aptitudinilor creatoare

a. *Formarea atitudinii estetice cuprinde: gustul estetic, judecata estetică, idealul estetic, sentimentele și convingerile estetice.*

„Gustul estetic reprezintă o sensibilitate specifică a individului pentru tot ceea ce este frumos.” (N.Opreșcu, 1996).

Judecata estetică este capacitatea de a aprecia valorile estetice pe baza unor criterii de evaluare prin intervenția gândirii și se deosebește de gustul estetic unde predomină imaginația și sensibilitatea.

„Idealul estetic cuprinde un sistem de principii și norme teoretice care orientează atitudinile estetice ale oamenilor precum și creațiile artistice din diferite domenii”. (Nicola, I., Farcaș, D., 1993).

Sentimentele estetice sunt trăiri afective superioare, rezultat al intelectualizării emoțiilor primare, se deosebesc de acestea prin intensitatea și durata manifestărilor, prin profunzime și finalitate.

Convingerile estetice reprezintă idei despre frumos, care au devenit mobiluri interioare ce vor determina atât comportarea estetică a omului.

- b. Obiectivul fundamental în dezvoltarea aptitudinilor creatoare îl constituie educarea creativității sub influența procesului instructiv- educativ, plecând de la ideea că arta este prin excelență creație.*

Noțiunea de creativitate - una din cele mai fascinante noțiuni cu care a operat vreodată știința - este insuficient definită.

Această situație se explică prin complexitatea procesului creativ, cât și prin diversitatea domeniilor în care se realizează creația.

Dicționarul Webster (1996) oferă trei semnificații ale creativității: starea sau calitatea de a fi creativ; abilitatea de a transcende ideile, regulile, modelele, relațiile tradiționale și de a crea noi și semnificative idei, forme, metode, interpretări; originalitate sau imaginație; procesul prin care se utilizează abilitatea creativă.

În Dicționarul enciclopedic (1993) creativitatea este definită ca „trăsătură complexă a personalității umane, constând în capacitatea de a realiza ceva nou, original”.

Gama definirii se extinde de la înțelegerea creativității ca atitudine, indiferent dacă persoana care are o astfel de atitudine elaborează sau nu un produs creativ, până la identificarea acestuia cu o producție creatoare în diverse domenii.

Orice om „normal” este capabil cel puțin de „creativitate productivă”.

Întotdeauna când avem de soluționat o problemă, gândirea implică un minim de efort creativ, în sensul găsirii unei soluții anterior necunoscute.

Din punct de vedere psihopedagogic, ne interesează creativitatea ca structură psihică pe care școala e chemată să o formeze și să o dezvolte.

Creativitatea de tip școlar/universitar, realizată în procesul de învățământ, nu trebuie confundată cu creativitatea scriitorului, artistului, unde originalitatea și productivitatea se interpretează în sensul strict al cuvântului.

În fața unei probleme care constituie o sarcină școlară sau o sarcină de viață – se adoptă o atitudine creatoare prin însuși faptul că se descoperă calea de rezolvare în mod personal.

Activitatea desfășurată în procesul de învățământ oferă largi prilejuri de cultivare a creativității.

Un elev/student își exersează spiritul creativ și are un comportament creativ atunci când:

- se implică activ în procesul de învățare și formare;
- gândește critic și are deprinderi de gândire critică;
- are spirit de observație bine dezvoltat;
- acționează în totală libertate în planul alegerilor pe care le face;
- explorează mediul și descoperă soluții personale la diferite probleme;
- preferă gândirea divergentă, imaginativă, creativă;
- își dezvoltă imaginația, originalitatea, inventivitatea, fantezia, creativitatea;
- se descentrează de ceea ce știe deja;
- problematizează conținuturile cu care se confruntă și face descoperiri;
- preferă gândirea divergentă complexă;
- are încredere în propria valoare, o stimă de sine puternică ce îl motivează intrinsec;
- își asumă riscuri în procesul de învățare și formare;
- nu se descurajează în fața ambiguității și frustrării;
- devine responsabil și autonom în dobândirea noului;
- contribuie prin forțe proprii la atingerea obiectivelor;
- creează semnificații personale;
- creează produse intelectuale și materiale unice, originale.

3. Modalitățile de realizare a esteticului

Artele plastice contribuie în mod deosebit la educația estetică formând și dezvoltând spiritul de observație, atenția, reprezentările spațiale, imaginația creatoare, interesul și plăcerea de a desena, de a colora, de a modela.

În om totul trebuie să fie frumos: și sufletul și comportarea și înfățișarea exterioară.

a. Limba și literatura română

Educația estetică, realizată prin intermediul disciplinelor artistice, în special a literaturii, constituie un mod de transmitere, de comunicare a dimensiunilor frumosului, încorporat în imagini artistice.

În procesul receptării literaturii, gândirea literar - artistică îmbină atât o dimensiune cognitivă, cât și una afectiv - motivațională, prin intermediul cărora se formează o anumită imagine despre modul în care se poate obține, în mod creator, plasticul și figurativul.

Prin intermediul operelor literare, se parcurg etapele unui proces creator în sensul că el devine subiect care simte, se emoționează, dar totodată conștientizează că participă indirect la acest act de creație, devenind co-autor.

Contactul cu operele literare duce la realizarea educației estetice prin dezvoltarea gustului pentru frumosul din natură, artă, societate, a capacității de discernământ, de apreciere a frumosului, cultivarea unor virtuți alese ca: umanismul, patriotismul, cinstea, curajul, spiritul de sacrificiu, demnitatea, dragostea de adevăr și dreptate, colectivismul.

Dezvoltarea simțului estetic umanizează omul prin frumos, reprezentând o necesitate vitală a societății actuale, făcându-l mai drept, mai bun, mai frumos.

b. Muzica

Prin natura ei sonor - temporală, imaginea muzicală contribuie la declanșarea unor emoții estetice, având o puternică forță expresivă.

Arta muzicală dezvoltă lumea interioară a omului, cele mai subtile nuanțe ale vieții afective, cele mai înalte idealuri, crezul dintotdeauna al omului în bine, frumos și adevăr.

Educația pentru și prin arta muzicală înseamnă trecerea din ipostaza de auditor în aceea de interpret și apoi în aceea de creator.

c. Artele plastice

Limbajul artelor plastice bazat pe formă și culoare dezvoltă valențe proprii ale trăirilor estetice.

Culorile pot stârni o varietate de emoții și amintiri, interpretarea culorilor depinde de vârstă, profesie, naționalitate și preferințe personale.

Spre exemplu:

- **roșu:** emoție, putere, rezistență, forță, pasiune, viteză, îndrăzneală, precizie, curaj;
- **galben:** căldură, senin, luminos, fericire, confort, siguranță, energie;
- **albastru:** încredere, siguranță, devotament, loialitate, profesionalism;
- **portocaliu:** joacă, căldură, loialitate, entuziasm, creativitate, deschidere, talent;
- **verde:** natură, nou, recent, proaspăt, calm, creștere, dezvoltare, abundență, înțelegere, armonie;
- **roz:** pufos, moale, suav, plăcut, siguranță;
- **alb:** pur, curat, inocent, tineresc, nevinovăție, simplitate;
- **negru:** sofisticat, misterios, seducător;
- **auriu:** prestigiu, costisitor, scump;
- **argintiu:** rezervat, special, rece, expert, abil, riguros.

d. Activitățile de consiliere

Este cunoscut că o parte din orele consiliere și orientare sunt destinate educației estetice, tematica lor variind în funcție de necesitățile și dorințele publicului.

Pericolul care amenință aceste ore este transformarea lor în activități de instruire estetică, de discuții teoretice despre viața și activitatea unor creatori sau a operelor lor, neglijându-se aspectul

formativ, de contemplare și receptare a operei de artă, căruia trebuie să-i fie destinat cea mai mare parte din oră.

e. Mass-media

De obicei aceste mijloace acționează independent de școală, interesându-ne doar ceea ce se poate realiza sub îndrumarea competentă a școlii, folosind aceste mijloace în vederea realizării sarcinilor educației estetice.

Avem în vedere vizionarea organizată a unor filme, contemplarea albumelor de reproducere de artă, comentarea unor programe de televiziune.

Educația estetică favorizează formarea sentimentelor intelectuale, a convingerilor morale și a altor laturi ale personalității.

4. Interdependența esteticului cu celelalte laturi ale educației

Educația estetică interferează cu educația intelectuală în dezvoltarea senzațiilor, aspiritului de observație, în cultivarea imaginației creatoare, a supleții gândirii, a inventivității și originalității, în cunoașterea propriilor trăiri emotive și ale celor din jur și în declanșarea unei motivații superioare.

Legătura dintre educația estetică și intelectuală se remarcă și prin sporirea capacității de înțelegere a mesajului artistic, al operei de artă, prin multiplele corelații care pot fi surprinse între creațiile artistice aparținând unor luni diferite.

Esteticul are o puternică influență asupra trăsăturilor morale prin trăirile afective în fața operelor artistice, prin observarea a tot ce este corect și frumos, în comportarea și activitatea celor din jur.

Educația estetică este dependentă de cea morală prin interacțiunea dintre idealul moral și cel estetic, morala stimulează împlinirea de sine a omului și prin intermediul valorilor estetice.

Educația fizică este impregnată, mai ales la vârstele mici de obiectivele și mijloacele educației estetice.

Educația profesională, prin muncă este saturată de elementele estetice.

Concluzii

Fără artă, în special fără limbajul ei specific, existența umană, ca unitate în diversitate, este de neconceput, importanța educației estetice constă în aceea că:

- solicită și cultivă atât planul afectiv, cât și cel intelectual - operațional, deoarece în procesul de percepere a frumosului apare cu necesitate și înțelegerea emoțională;
- urmărește realizarea unor obiective cum sunt: cultivarea capacităților de apreciere (gustul și judecata estetică); formarea atitudinii estetice; modelarea personalității prin intermediul artelor etc.
- urmărește nu doar crearea operei de artă, ci și realizarea frumosului la nivelul profesiei, comportamentului, familiei, iar cultura estetică presupune dezvoltarea capacității de a percepe frumosul sub toate aspectele sale - natură, societate, cultură.

Sistemul de educație trebuie să acorde mai multă atenție educației estetice a tinerilor deoarece personalitatea umană trebuie să fie nu numai bine informată, ci și frumos construită.

Această necesitate este generată de:

- degradarea gustului tinerilor pentru frumosul autentic și o preferință a unora pentru non-valori;
- participarea mai mult artificială la activitățile școlare și chiar o îndepărtare a lor de această instituție;
- rigoarea operațională maximă a făcut ca școala să piardă din vedere latura afectivă și frumosul, ca elemente intrinseci umanului;
- insensibilitatea la dimensiunea estetică a propriului comportament fapt ce poate determina apariția unor efecte negative, distructive la nivelul personalității, cum sunt: pornografia, criminalitatea, etc.;
- tendința tinerilor de a-și constitui grupuri ce manifestă atitudini ostile față de familie, școală, societate și care pot fi premise ale delicvenței;
- creșterea ponderii televiziunii și a internetului în educația tinerilor, care sunt nu doar instrumente de educare, ci și mijloace de manipulare, mesajul transmis fiind selectat după interesele comerciale ale acestora și nu după un curriculum școlar.

BIBLIOGRAPHY

1. Dicționarul enciclopedic, vol.1. (1993). București: Editura Enciclopedică.
2. Nicola, I., Farcaș, D. (1993). Teoria educației și noțiuni de cercetare pedagogică. București: Editura Didactică și Pedagogică.
3. Oprescu, N. (1996). Pedagogie. București: Editura Fundației „România de Mâine”.
4. Webster's Encyclopedic Unabridged Dictionary of the English Language Gramercy Books. (1996). New York.